

AMERIKA, AMERICA

over emigranten naar de Verenigde Staten van Amerika
een serie artikelen door **Willem Keeris**

Deel XVIII, Symposium

In de literatuur is in het algemeen weinig informatie te vinden over het Katholieke Nederlandse volksdeel dat in de tweede helft van de 19de en in de eerste helft van de 20ste eeuw naar de Verenigde Staten van Amerika emigreerde.

De reden daarvoor is niet echt onderzocht, maar waarschijnlijk heeft het te maken met het feit dat de Katholieken over het algemeen minder hecht georganiseerd waren bij hun vertrek en dat ze in Amerika veel sneller assimileerden dan het Protestantse volksdeel, waar wel veel over gepubliceerd is. Ook was het aandeel van de Katholieken veel minder: circa 18 tot 20 % van de emigranten naar Amerika was Katholiek.

In bekende handboeken (zie einde van artikel) werden de Katholieken wel steeds genoemd, maar daadwerkelijk onderzoek naar deze bevolkingsgroep bleef uit. In Nederland was er weinig belangstelling voor; in Amerika was er wel belangstelling voor de bestudering van de migratie en de aanpassing van de Nederlanders in Ameri-

ka, maar die kwam vooral weer uit Protestantse hoek.

De enige wetenschapper in Amerika die daadwerkelijk de Noord-Brabantse emigranten bestudeerde was Yda (Saueressig) Schreuder, die in 1989 promoveerde op haar dissertatie **Dutch Catholic Immigrant Settlement in Wisconsin, 1850-1905**. Zij heeft haar onderzoek geconcentreerd rond de emigranten uit Boekel, Uden en Zeeland.

Emeritus hoogleraar Robert P. Swierenga uit Holland, Michigan mag zeker niet vergeten worden. Zijn voorouders emigreerden in 1893 vanuit Groningen en hij is de schrijver van ontelbare boeken en artikelen over de Nederlandse emigratie naar Amerika. Ook hij schrijft vooral over Protestanten, hoewel zijn systematisch onderzoek alle Nederlanders betreft.

Ofschoon er in Nederland in sommige artikelen wel aandacht was voor aspecten van de Katholieke emigratie (er was vooral aandacht voor pater Van den Broek), van

een systematische bestudering kwam het niet. De eerste in Nederland die daadwerkelijk onderzoek heeft is dr. H.A.V.M. (Henk) van Stekelenburg (1929-1999) uit Vught, die in 1953 in zijn kandidaatsscriptie al aandacht

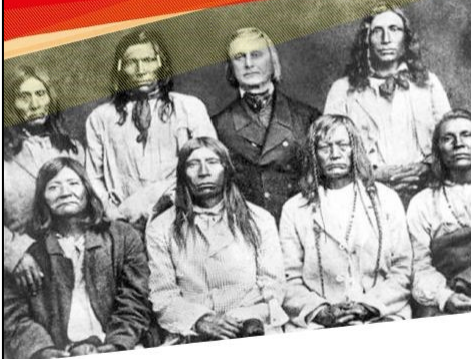
voor het onderwerp vroeg. In 1991 promoveerde hij op: **Landverhuizing als regionaal verschijnsel - Van Noord-Brabant naar Noord-Amerika - 1820-1880**. Deze dissertatie werd in 1996 gevolgd door: **Hier is alles vooruitgang**, over de periode 1880-1940. Het drieluik werd in 2000 postuum afgesloten met **De Grote Trek**, waarin de periode van 1947 tot 1963 belicht wordt.

In 2004 was er in de Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam een tweedaagse conferentie, getiteld **Morsels in the Melting Pot - The Persistence of Dutch Immigrant Communities in North America**. De journalist Lucas Ligtenberg, afkomstig uit Nijmegen, hield daar de enige lezing over Katholieken, gebaseerd op een onderzoek van hem en ondergetekende in de lagere scholen van Little Chute en Kaukauna.

In 2008 was er een driedaagse conferentie in Sheboygan Falls, Wisconsin, getiteld **The Dutch-American Experience in Wisconsin: 1840 to the present**. Ik mocht daar een lezing geven over de Katholieke Nederlanders, de enige lezing over dat onderwerp en later gepubliceerd in **Diverse Destinies**.

Uit bovenstaand overzicht wordt duidelijk dat aandacht voor de emigratie naar Amerika van de Katholieke Nederlanders marginaal is. Er wordt wel geprobeerd om er aandacht aan te besteden, maar de bijdragen blijven bescheiden..

Symposium
'Brabantse missiepijoniers in de Verenigde Staten in de lange negentiende eeuw'

Vrijdag 22 juni 2018
Provinciehuis Noord-Brabant
Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch

Wel is er in december 1995 een documentaire uitgezonden door de KRO, over de afstammelingen van Katholieke Brabantse emigranten in Wisconsin. De titel was: **Houde Maar Taai**, en was gemaakt door Lejo Schenk. Deze uitzending werd gevolgd door een H. Mis uit Little Chute, die rechtstreeks door de KRO uitgezonden werd en een H. Mis vanuit de kerk in Zeeland, waarbij aandacht aan de emigratie werd geschonken.

Maar het gebrek aan aandacht gaat misschien veranderen, en nu kom ik op de titel van deze bijdrage: Symposium.

Op 22 juni 2018 was er in het provinciehuis in 's-Hertogenbosch een symposium over **Brabantse missie pioniers in de Verenigde Staten in de lange negentiende eeuw** (zie foto).

Zover ik weet het eerste symposium dat in zijn geheel gewijd is aan Katholieken in de Verenigde Staten. Behalve van een wetenschapper uit Amerika, waren de bijdragen afkomstig van onderzoekers uit België en Nederland. Diversie aspecten werden door de sprekers belicht en de eindconclusie was dat de noodzaak bestond om verder onderzoek te doen en dat daar nog genoeg mogelijkheden voor waren.

Het symposium werd afgesloten met een ter plekke georganiseerde bijdrage van Diny van Hoften, een freelance documentairemaakster, die bezig is om een docu-

mentaire te maken over de Noord-Brabantse emigranten die na de tweede wereldoorlog naar Little Chute en omgeving emigreerden. Haar bijdrage bestond uit een introductie en een promotiefilmpje met de mededeling dat ze nog op zoek is naar sponsors voor het project. Een facebook pagina komt eraan.

Nederlanders in Amerika, Dr. J. van Hinte, Groningen, 1928, 2 delen

Netherlanders in America, Henry S. Lucas, Michigan, 1955

Dutch Immigrant Memoirs and Related Writings, Henry S. Lucas, Assen, 1955, 2 delen

Vrijheid in het verschiet, Hans Krabben-dam, Hilversum, 2006